

Patriarhia Română

Biblioteca Academiei Române

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

Expoziție de manuscrise

și

Carte Românească Veche

Noiembrie 2009

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

OPERA SFÂNTULUI VASILE ÎN CULTURA ROMÂNESCĂ

Opera Sf. Vasile a exercitat o atracție deosebită pentru monahii români, deopotrivă cu texte ale Sf. Grigorie de Nazianz, precum „Cuvântările despre preoție” sau Sf. Ioan Gură de Aur cu „Omiliile” sale ori justificarea pentru fuga sa în Pont, devenită „Cuvânt despre preoție” ori „Scara” Sf. Ioan Sinaitul. Aceștia au fost primii dintre părinții Bisericii către care monahismul românesc și-a îndreptat atenția, iar mai târziu, începând cu sec. XVIII, și oamenii de cultură din spațiul transilvan aveau să-și manifeste interesul pentru traducerea operei Marelui Capadocian în limba română pentru a cărei impunere și recunoaștere luptaseră atâta. Cu siguranță, Biserica păstrase, poate și cu contribuția călugărilor sciți, memoria legăturii pe care Sfântul Vasile o purtase cu arhiepiscopul Scythiei, la 373, în legătură cu recuperarea rămășițelor trupești ale unui confrate de-al său, Sava, martirizat undeva peste Dunăre, în zona Buzăului. Dar și mai importante au fost precizările sale cu privire la cea de-a treia Persoană a Sf. Treimi (Despre Sf. Duh), ori excursul său asupra chestiunii Creației (Hexaïmeronul).

Dar Sf. Vasile cel Mare a avut o grijă specială pentru slujire și, chiar dacă nu a scris ca și ceilalți doi Capadocieni (Sf. Grigorie și Sf. Ioan) un Tratat asupra Preoției, a redactat Reguli foarte importante pentru viețuirea lor în cucernicie și curăție, a întocmit canoane, a compus rugăciuni ce s-au impus în cultul ordinar al Bisericii, rostite neîntrerupt până azi, ca de altfel și Liturghia sa ce se slujește de zece ori pe an. Toate acestea au beneficiat de atenția și interesul oamenilor Bisericii din spațiul românesc, din cele mai vechi timpuri.

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

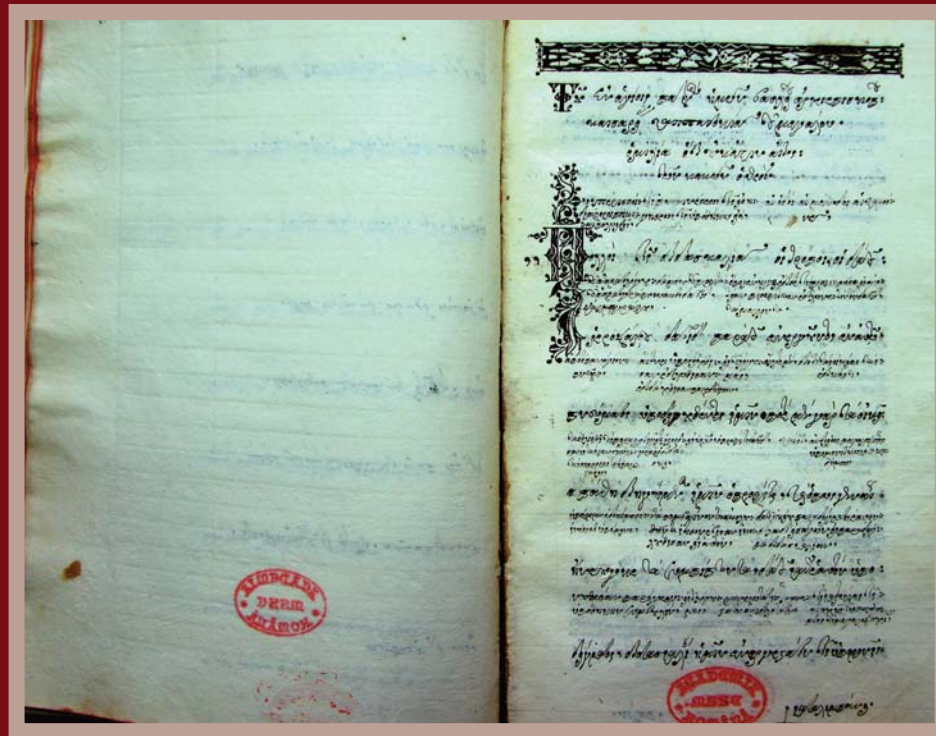

Sbornic pentru perioada Triodului

Sec. XV. Hârtie, 241 f.; 26 x 19 cm

B. A. R., Ms. slav 73

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

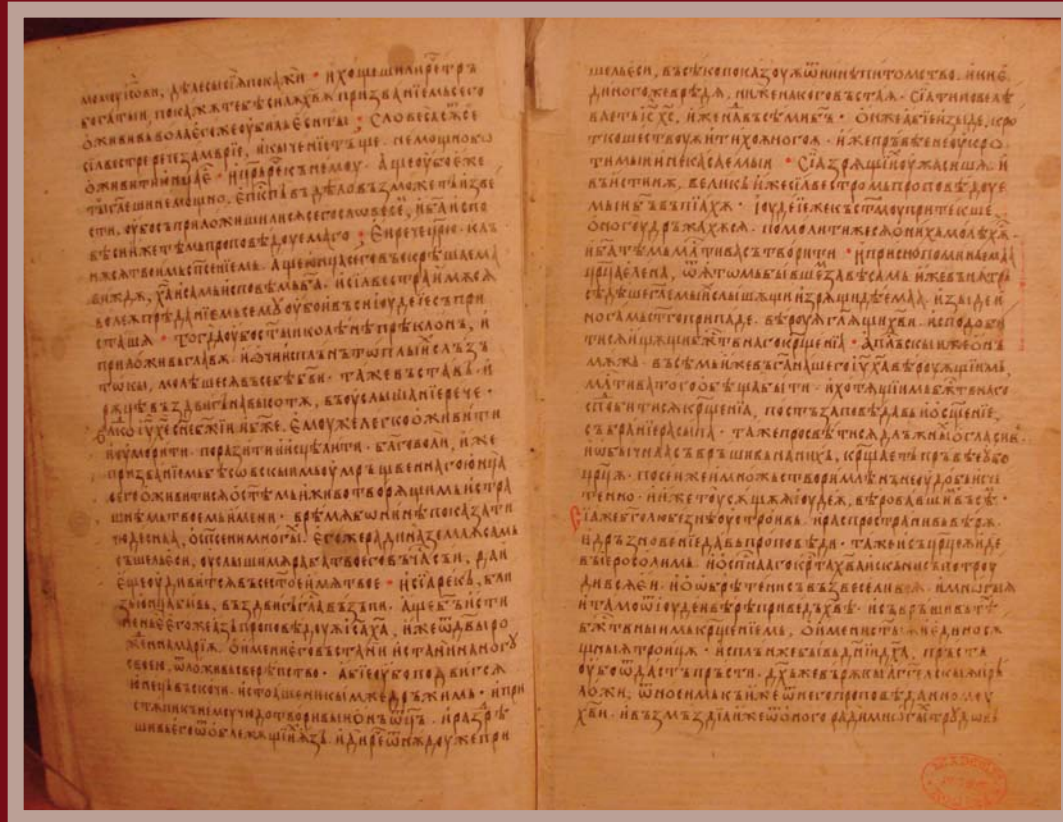
Omilii

Sec. XVIII. Hârtie, 456 f.; 23 x 17 cm

f. 52: A sfântului nostru Părinte Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cesareei din Capadocia, cuvântare, că Dumnezeu nu este autorul relelor

B. A. R., Ms. grec 15

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

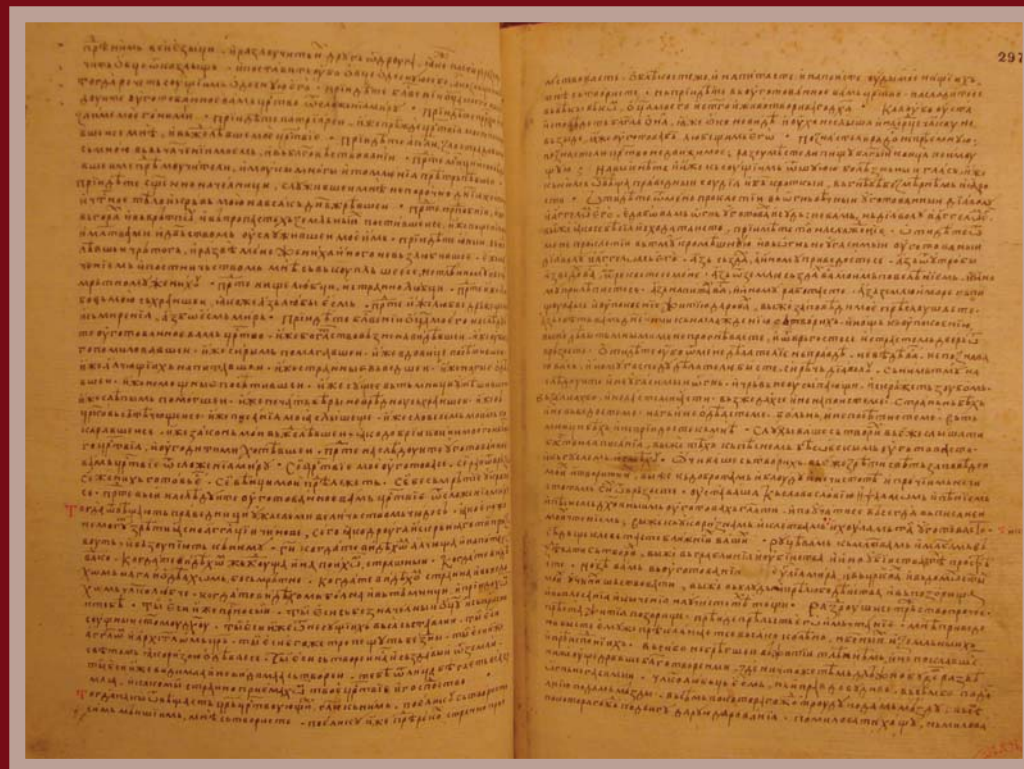

Miscelaneu de literatură monahală

Sec. XV. Hârtie, 348 f.; 28 x 19 cm

f. 33 - 41: Al celui între sfinți Părintele nostru Vasilie cel Mare, Arhiepiscopul Chesareii, Capadociei: Cuvânt la Sfântul Botez al lui Hristos
B. A. R., Ms. slav 150

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

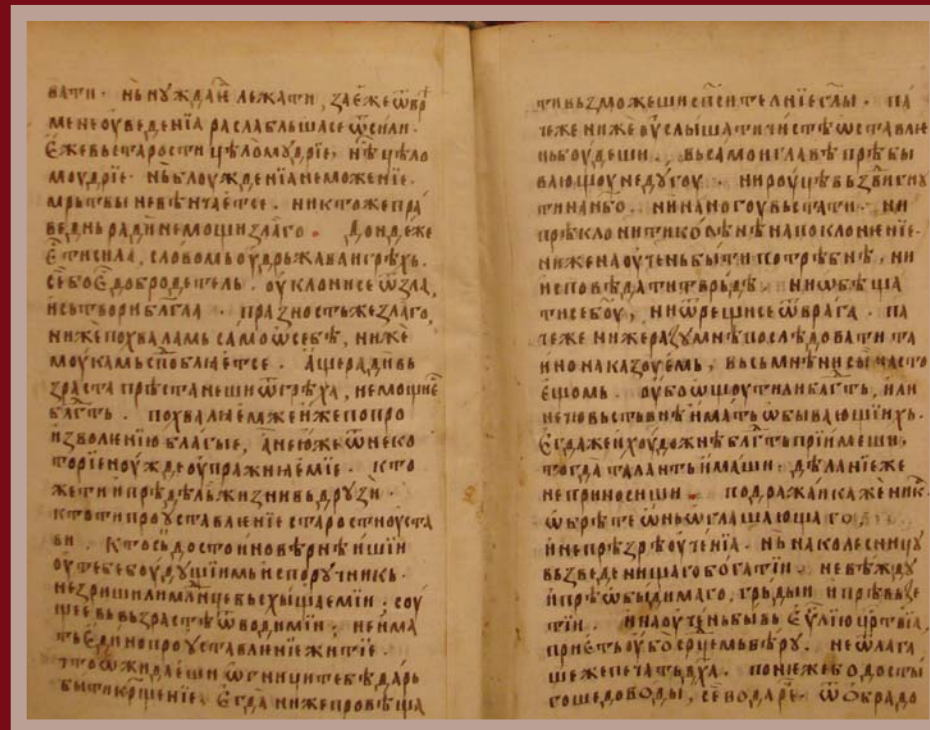
Sbornic

Sec. XV. Hârtie, 241 f.; 26 x 19 cm

f. 297v – 301v: A celui între sfinți Părintele nostru, Arhiepiscopul Chesareii Capadociei, Vasilie cel Mare, Cuvânt despre: “Ia seama la tine însuși”.

B. A. R., Ms. slav 152

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

Miscelaneu de literatură monahală

Sec. XV. Hârtie, 506 f.; 29 x 20 cm

f. 1-141: Cuvânt la Bobotează

B. A. R., Ms. slav 153

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

Miscelaneu teologic

Sec. XV. Hârtie, 301 f.; 21 x 14 cm

f. 1 - 85: Cuvântări ale Sfântului Vasile cel Mare

f. 1- 15: A sfântului nostru Părinte Vasilie cel Mare, Arhiepiscopul Cesareei din Capadocia

cuvântare despre cele 6 zile

B. A. R., Ms. grec 165

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

Liturghier

1643. Hârtie, 169 f.; 21 x 15 cm

f. 57 – 93v: Slujba dumnezeiască a celui între sfinți Părintelui nostru Vasilie cel Mare

B. A. R., Ms. slav 170

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

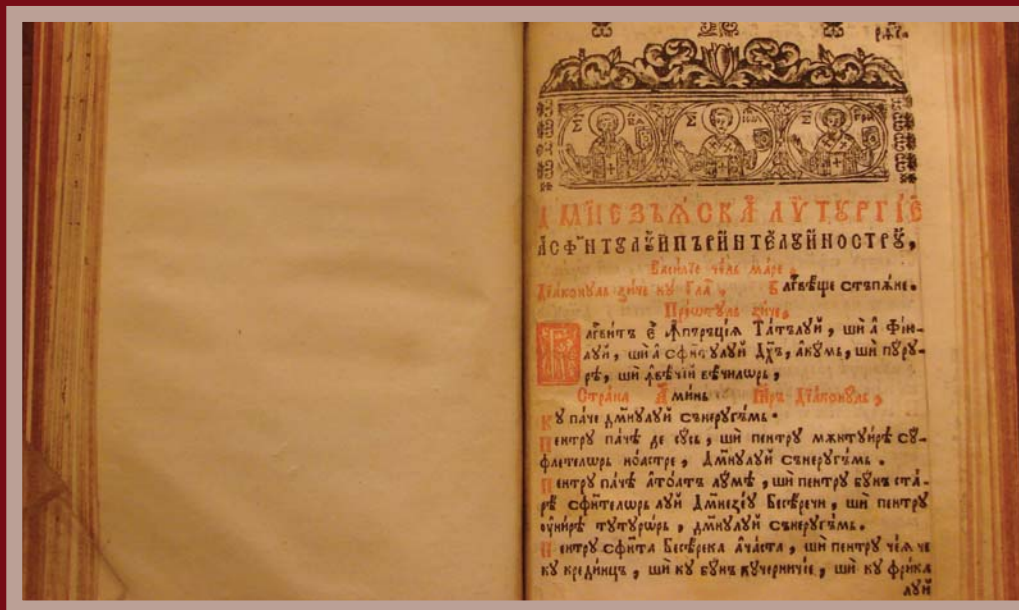
Liturghie, Râmnic, 1733

[4], 270 p.: il.; in 4° (21 x 15 cm)

Sfintele și Dumnezeștile Liturghii a celor dintru Sfinți Părinților noștri, a lui Ioan Zlatoust, a lui Vasilie cel Mare și a Prejdesštenii, acum întru acești chip tipărite rumânește ...

B. A. R., CRV 208

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

Liturghie, București, 1728

[4], 244 p.: il.; in 4° (19 x 15 cm); 26 R (16 x 12 cm)

*Dumnezeeștile și sfintele Liturghii a celor dintru Sfinți Părinților noștri,
a lui Ioan Zlatoust, a lui Vasilie cel Mare, și a Prejdesșteni<i>i ...*

B. A. R., CRV 196

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

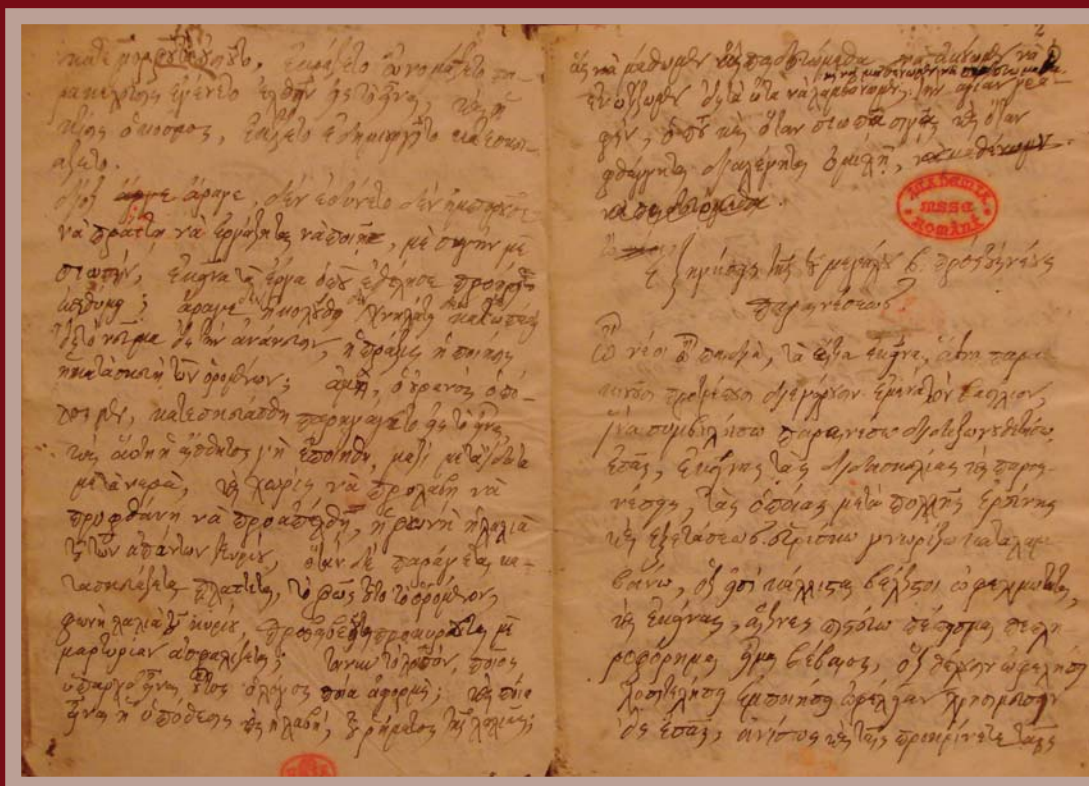
Liturghie, București, 1746

[4], 246 p.: il.; in 4° (20 x 15 cm); 26 R.(16 x 11 cm)

*Dumnezeeștile și sfintele Liturghii a celor dintru Sfinți Părinților
noștri, a lui Ioan Zlatoust, a lui Vasilie cel Mare și a Prejdesšteniii ...*

B. A. R., CRV 247A

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

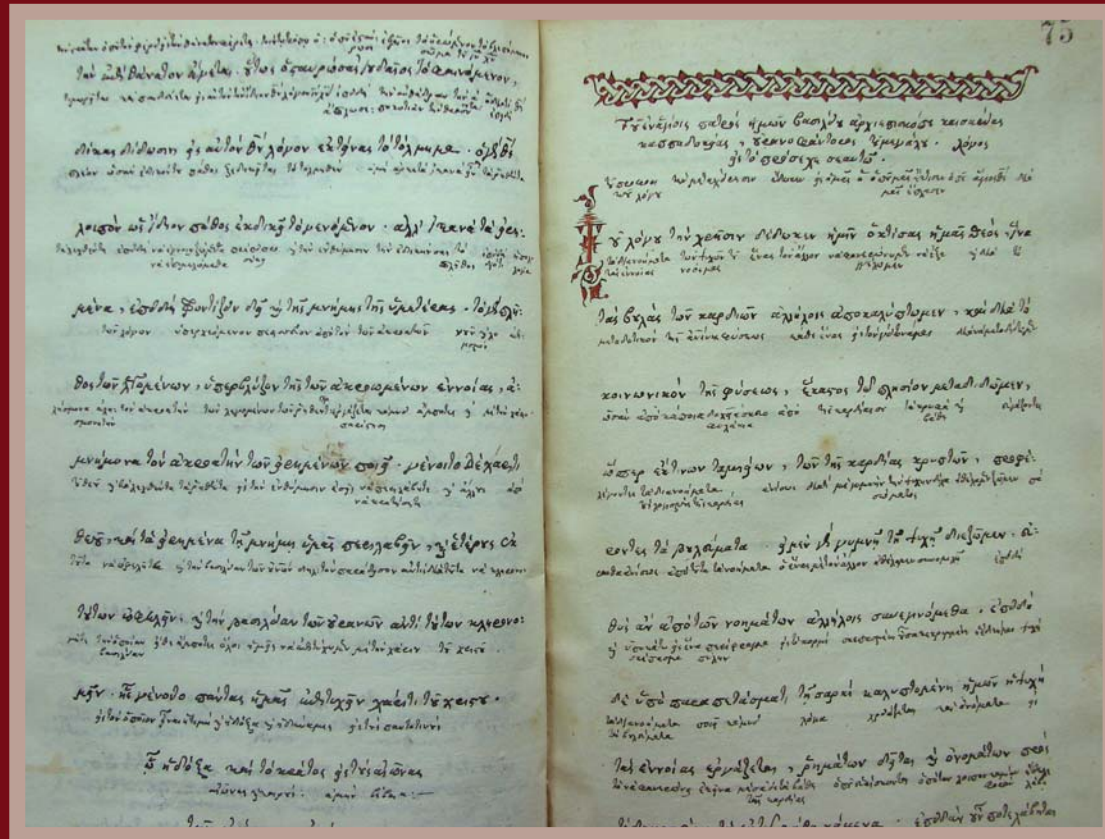
Miscelaneu teologic

Sec. XVIII. Hârtie, 392 f.; 25 x 17 cm

f. 2-54v: Traducerea omiliei lui Vasile cel Mare "Îndemn către tineri"

B. A. R., Ms. grec 233

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

Miscelaneu teologic

Sec. XVIII. Hârtie, 166 f.; 24 x 17 cm

f. 75 - 110, 140v - 154: Cuvântări ale Sf. Vasile cel Mare

B. A. R., Ms. grec 241

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

Liturghie, București, 1747

[2], 246 p.: il.; in 4° (20 x 15 cm); 26 R. (16 x 11 cm)

*Dumnezeeștile și Sfintele Liturghii a celor dintru Sfinți Părinților
noștri, a lui Ioan Zlatoust, a lui Vasilie cel Mare și a Prejdesšteniei ...*

B. A. R., CRV 254

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

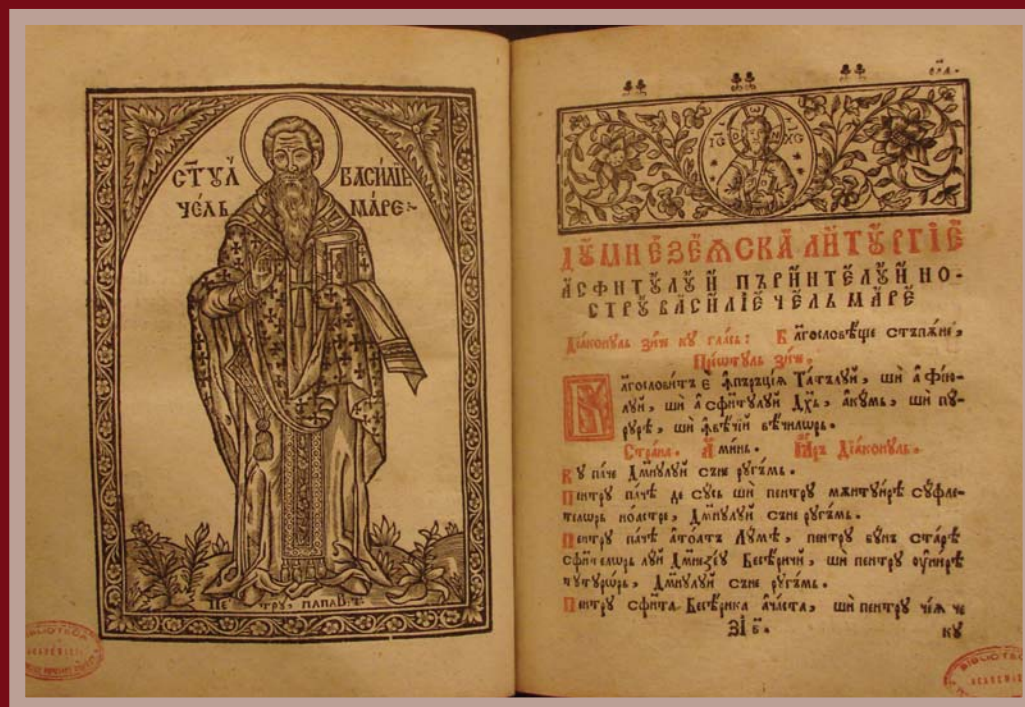
Miscelaneu teologic

Sec. XVII (1652). Hârtie, 126 f.; 21 x 15 cm

f. 115v: Scrisori ale lui Vasile cel Mare către Grigorie și Eustatie

B. A. R., Ms. grec 292

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

Liturghie, Blaj, 1775

4, 225 p.: il.; in 4° (20 x 15 cm); 24 R (15 x 11 cm)

Dumnezeeștile Liturghii a celor dintru Sfinți Părinților noștri Ioan Zlatoust, Vasilie cel Mare și a Prejdesșteniei. Acum a doua oară tipărite ...

B. A. R., CRV 391

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

Sfântul Vasile cel Mare, Cuvinte ..., București, 1827

[2], 189 f. : il.; 2 col.; in 2° (32 x 23 cm)

Cuvinte puține oarecare din ceale multe ale celor întru Sfinți Părinților noștri Vesilie celui Mare și Grigorie cuvântătorului de Dumnezeu. Tălmăcite din limba elinească și acum întâi tipărite ...

B. A. R., CRV 1293

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

Liturghie, Râmnic, 1767

[1], 204 f. : il.; in 4° (21 x 16 cm); 25 R (15 x 12 cm)

*Sfintele și Dumnezeștile Liturghii a celor dintru Sfinți Părinților noștri,
a lui Ioan Zlatoust, a lui Vasilie cel Mare și a Prejdesšteniii ...*

B. A. R., CRV 350

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

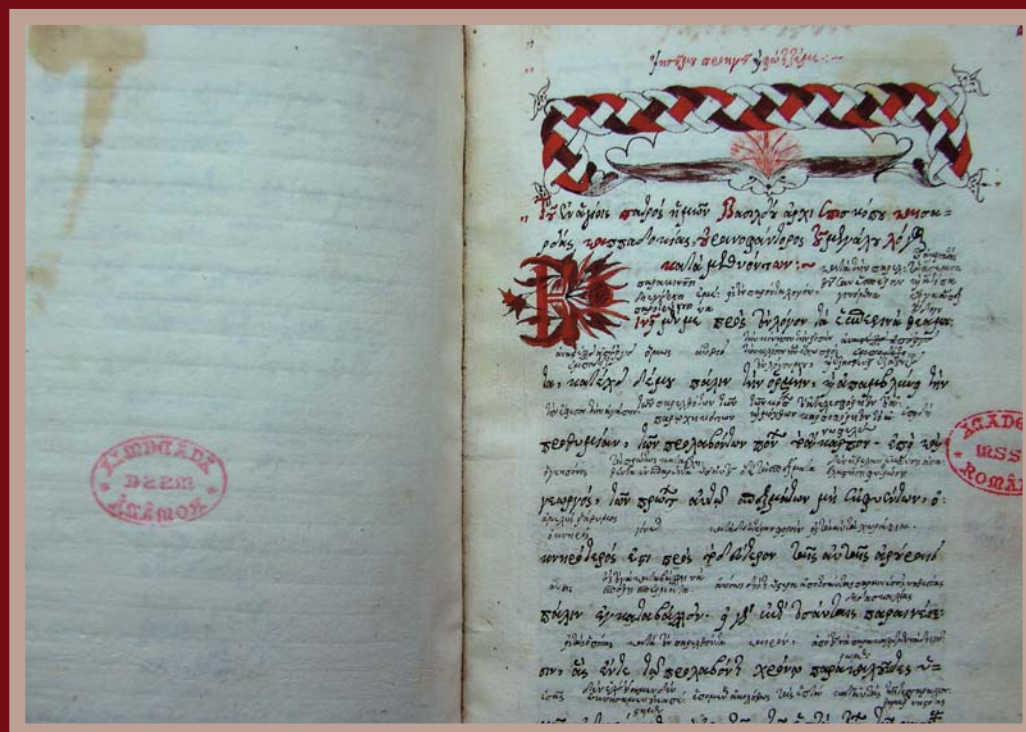
Liturghie, București, 1780

[2], 271 p.; in 4° (21 x 15 cm); 24 R. (14 x 11 cm)

*Dumnezeeștile și Sfintele Liturghii a celor dintru Sfinți Părinților
noștri, a lui Ioan Zlatoust, a lui Vasilie cel Mare și a Prejdesšteniii ...*

B. A. R., CRV 432

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

Miscelaneu teologic

Sec. XVIII. Hârtie, 470 p.; 21 x 15 cm

p. 172 - 197, 200 - 231: A sfântului nostru Părinte Vasilie cel Mare, Arhiepiscopul
Cesareei din Capadocia, cuvântare despre invidie și cuvântare contra bețivilor
B. A. R., Ms. grec 482

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

Arhieratikon, Blaj, 1777

44 p. : il.; in 2° (33 x 20 cm); 39 R.(27 x 16 cm)

Arhieratikon. Tălcuit de pre limba elinească pre limba rumânească, carele cuprinde în sine toată slujba arhierască. Acum întâiu tipărit ...

B. A. R., CRV 399

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

Liturghier

1653-54. Hârtie, 138 f.; 27 x 19 cm

*f. 71– 107: Dumnezeiasca Liturghie a celui între sfinți Părintelui nostru
Vasilie cel Mare*

B. A. R., Ms. slav 651

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

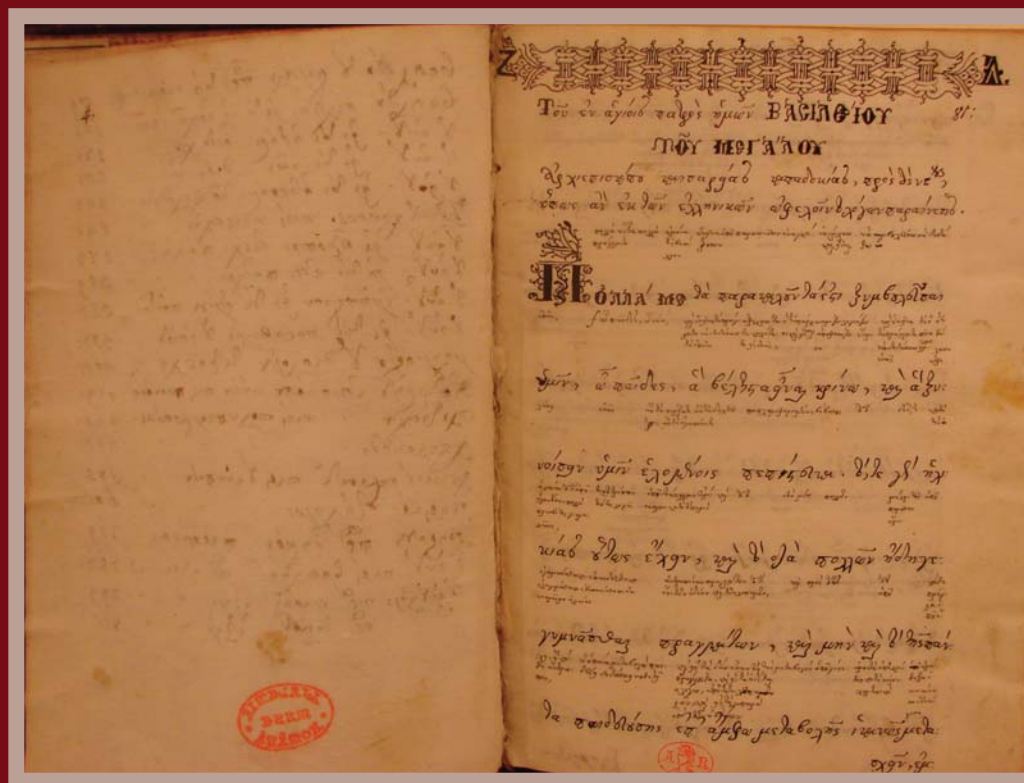
Liturghie, București, 1797

[1], 204[-205] f. : il.; in 4° (21 x 15 cm); 25 R (15 x 12 cm)

*Sfintele și Dumnezeștile Liturghii a celor dintru sfinți Părinților
noștri, a lui Ioan Zlatoust, a lui Vasilie cel Mare și a Prejdestșteni<i>i.*

B. A. R., CRV 610

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

Manuscris teologic

Sec. XVIII (1774). Hârtie, 1282 p.; 24 x 17 cm

p. 81 - 150: A sfântului nostru Părinte Vasilie cel Mare, către tineri

p. 977 - 998: A sfântului nostru Părinte Vasilie cel Mare ... cuvântare la

sfinții 40 mucenici

B. A. R., Ms. grec 672

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

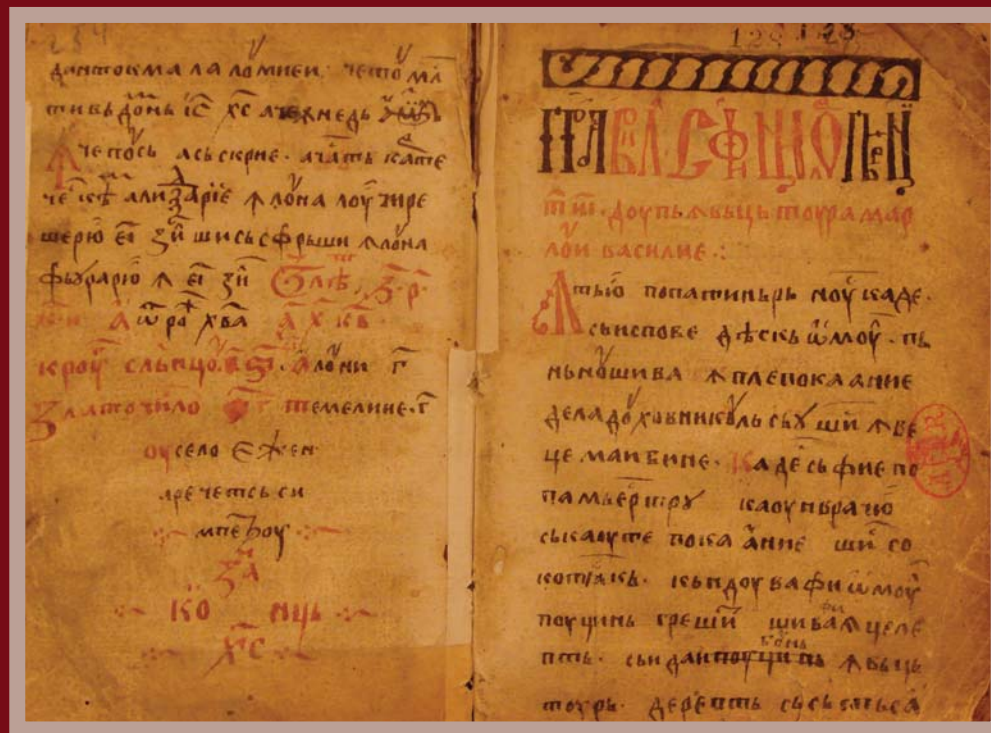
Liturghie, Blaj, 1775

4, 225 p.: il.; in 4° (20 x 15 cm); 24 R. (15 x 11 cm)

Dumnezeștile Liturghii a celor dintru Sfinți Părinților noștri Ioan Zlatoust, Vasilie cel Mare și a Prejdesșteniei. Acum a doua oară tipărite ...

B. A. R., CRV 391

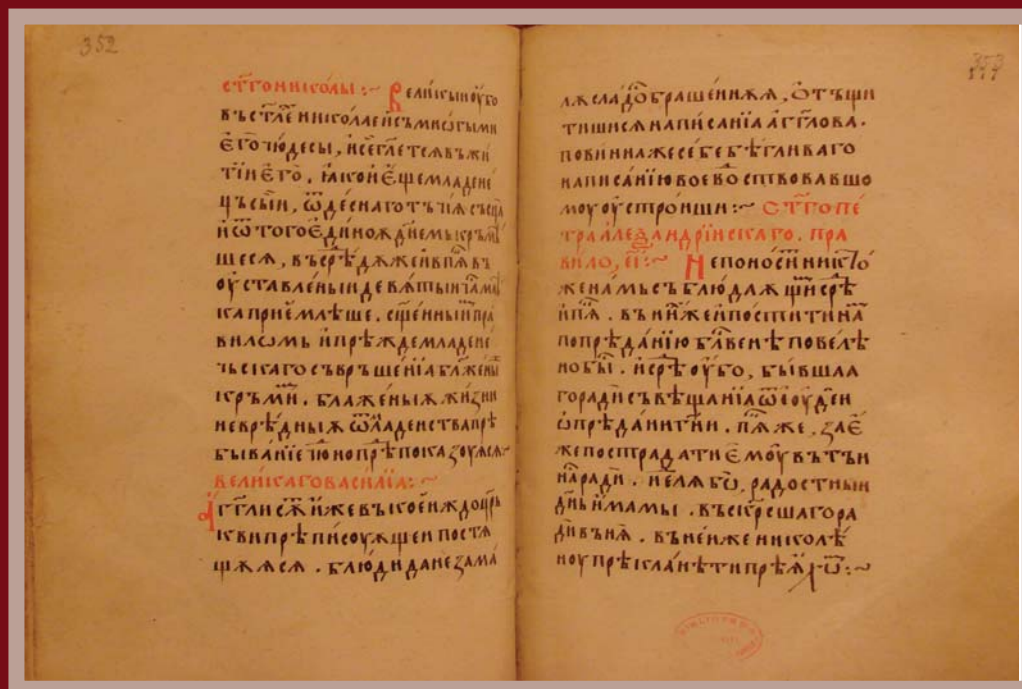
SFÂNTUL VASILE CEL MARE

Codex Neagoeanus

1620; 196 f. 14 X9,5 cm ; scris de popa Ion din Sânpetru
f. 128 - 136v: *Pravila Sf. Părinți 318, după învățătura
Marelui Vasile BAR, Ms. rom. 3821*

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

<Pravila ritorului Lucaci>

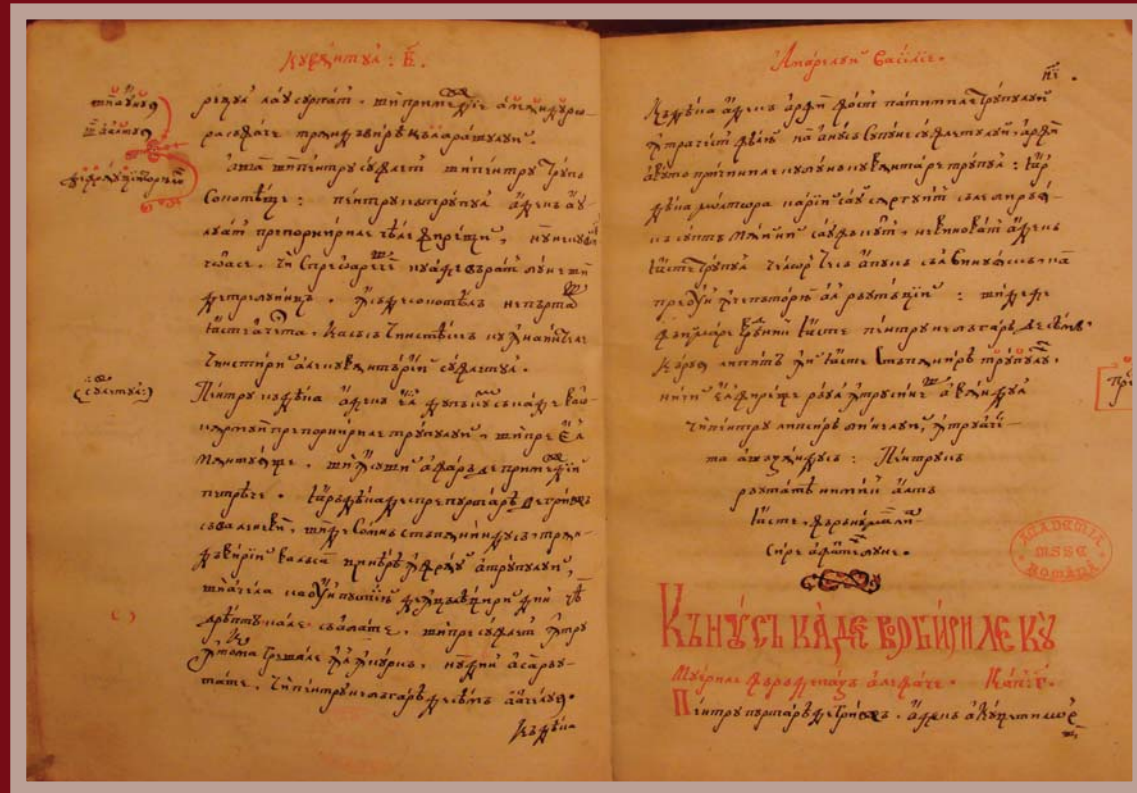
1581. Hârtie, 354 f.; 22 x 16 cm

f. 142 – 166: *Despre călugări și preoți ... și despre poruncilor Sfinților Părinți;*

f. 176v – 177: *Din pravilele lui Vasilie cel Mare*

B. A. R., Ms. slav 692

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

Miscelaneu de literatură monahală

Sec. XVIII (sfârșit). Hârtie, 123 f.; 23,5 x 19 cm

*f. 6-110: A celui întru sfinți Părintelui nostru Vasilie, Arhiepiscopul
Chesariei, Capadochiei postnicești Așăzăminturi ...*

B. A. R., Ms. rom. 952

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

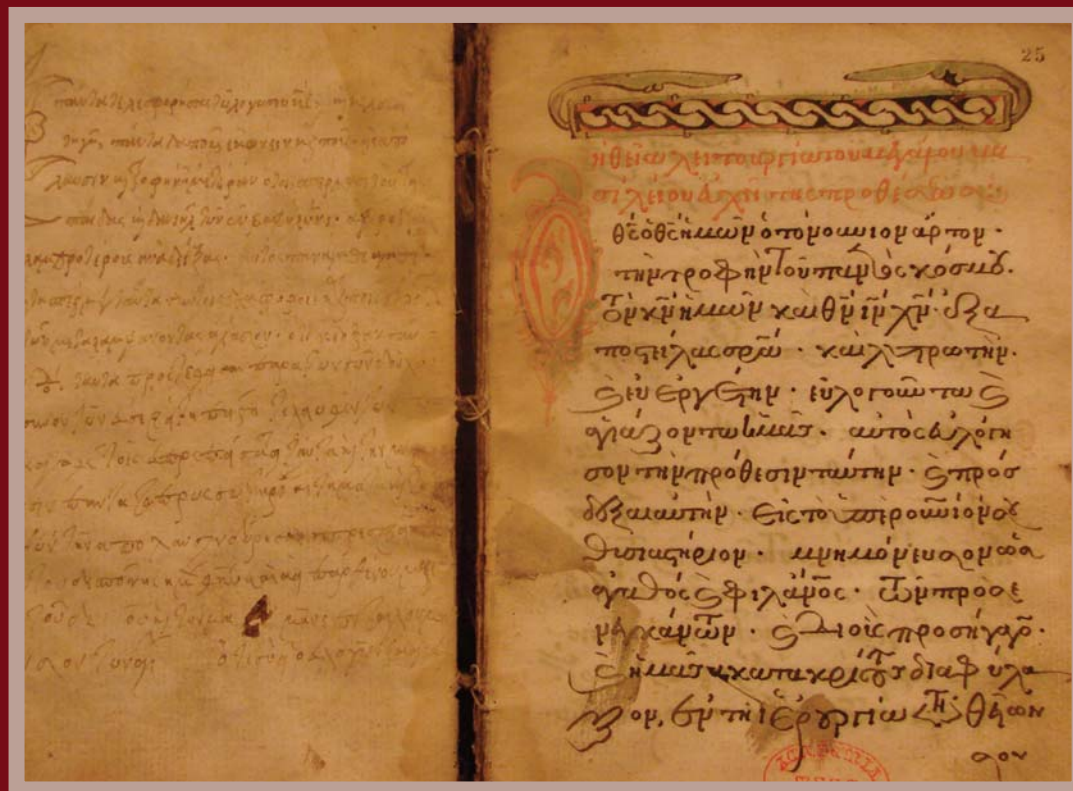
Hexaemeron [A celui întru sfinți Părintelui nostru Vasilie, Arhiepiscopul Chesariei Capadochiei, la cele șasă zile pentru Facerea lumii, tâlcuire]

1789. Hârtie, 228 f.; 36 x 22 cm

Laviuri și desene reprezentându-l pe Sf. Vasile cel Mare (f. 4v și 26)

B. A. R., Ms. rom 896

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

Liturghier

1643. Hârtie, 62 f.; 20 x 14,5 cm

f. 25 - 50v: Dumnezeiasca Liturghie a marelui Vasilie

B. A. R., Ms. grec 1100

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

Miscelaneu de literatură religioasă

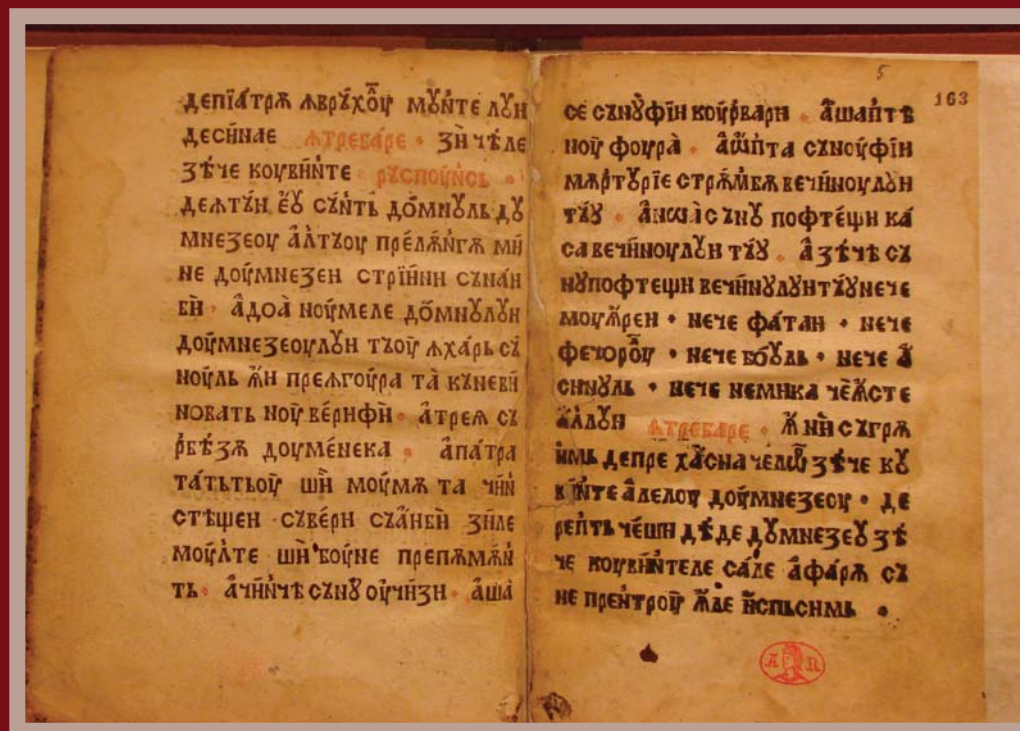
1742. Hârtie, 346 f., 19 x 15,5 cm

f. 178v - 226v: Viața și spunerea petrecerii minunilor a prea curviosului
Părintelui nostru Vasilie cel Nou, scrisă de Grigorie călugărul și ucenicul lui

f. 296 - 298v: De marele Vasilie ce i-au spus ceasul morții un jidov

B. A. R., Ms. rom. 1064

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

Întrebare creștinească, Brașov, 1559

[11] f.; in 4° (21 x 16 cm); 15 R. (14 x 10 cm)

B. A. R., CRV 10 A

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

Liturghie, Iași, 1759

Liturghie carea acum întâi s-au tipărit întru acești chip ...

[1], 170 f.: il.; in 2° (28 x 19 cm); 25-34 R (26 x 15 cm)

B. A. R., CRV 313

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

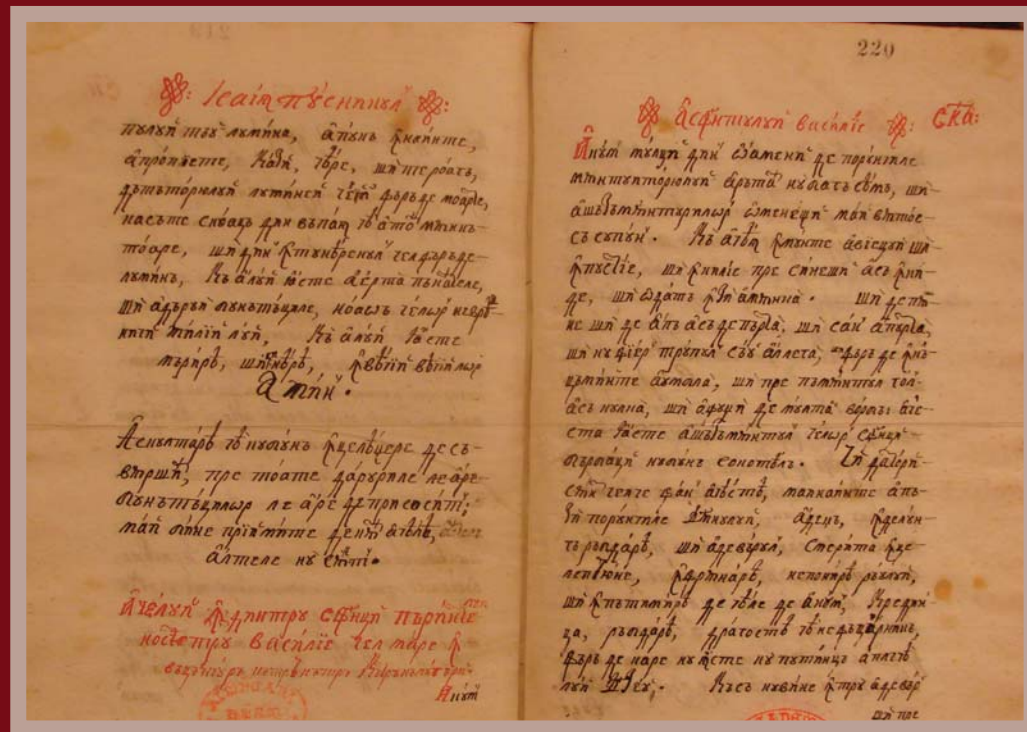
Miscelaneu de literatură monahală

Sec. XVIII (sfârșit). Hârtie, 144 f.; 21,5 x 16,5 cm

f. 49-68v: Ale Marelui Vasile, Cuvinte pustnicești scoase de pre elinie, (pe) grecește proastă de preînțeleptul Maxim ieromonahul Peloponisianul ...

B. A. R., Ms. rom. 3152

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

Miscelaneu de literatură monahală

Sec. XVIII (sfârșit). Hârtie, 224 f.; 23 x 16 cm

f. 219v – 222v: A celui dintru sfinți Părintelui nostru Vasilie cel Mare,

Învățătură către călugări

B. A. R., Ms. rom. 3544

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

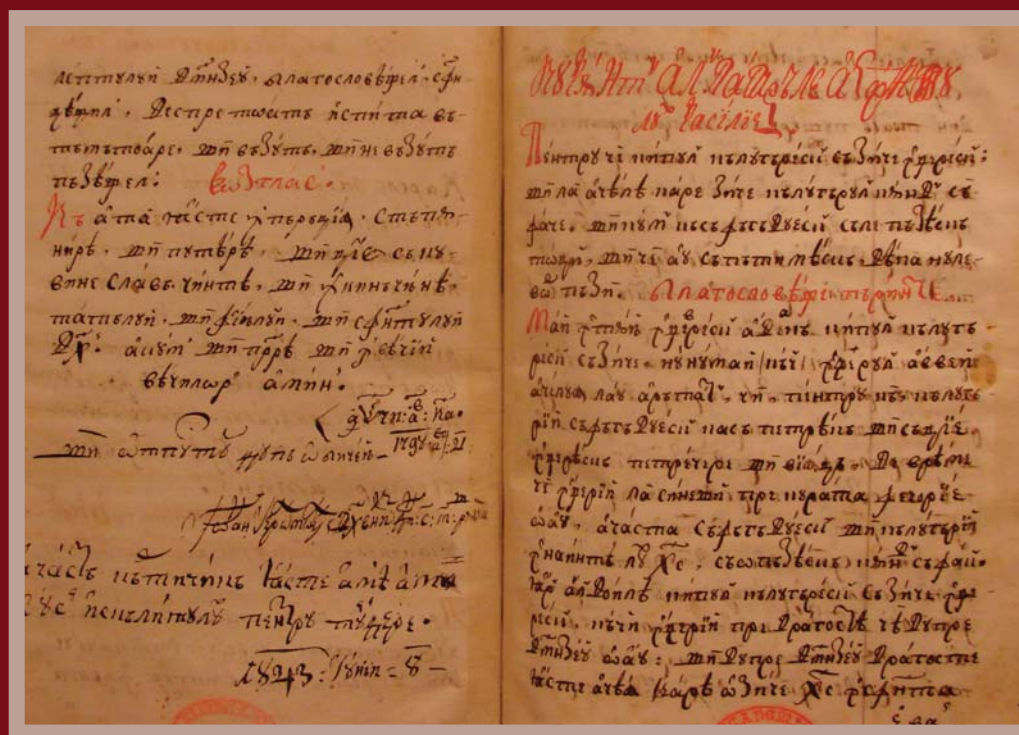
Miscelaneu de literatură monahală

1801 - 1803. Hârtie, 224 f.; 23 x 16,5 cm

f. 1- 24: Carte pentru ascultare din felii de cărți, adunată în scurt, a celui întru sfinți Părintelui nostru Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Chesariei Cappadochiei. Cuvânt pustnicesc și sfătuire pentru lepădarea de lume și pentru săvârșirea duhovnicească

B. A. R., Ms. rom. 3597

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

Miscelaneu de literatură monahală

1798. Hârtie, 72 f.; 23,5 x 17 cm

f. 51- 61: Cuvânt al patrului a Sfântului Vasilie, Pentru ce chipul
călugăresc se zice îngeresc ...

B. A. R., Ms. rom. 2993

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

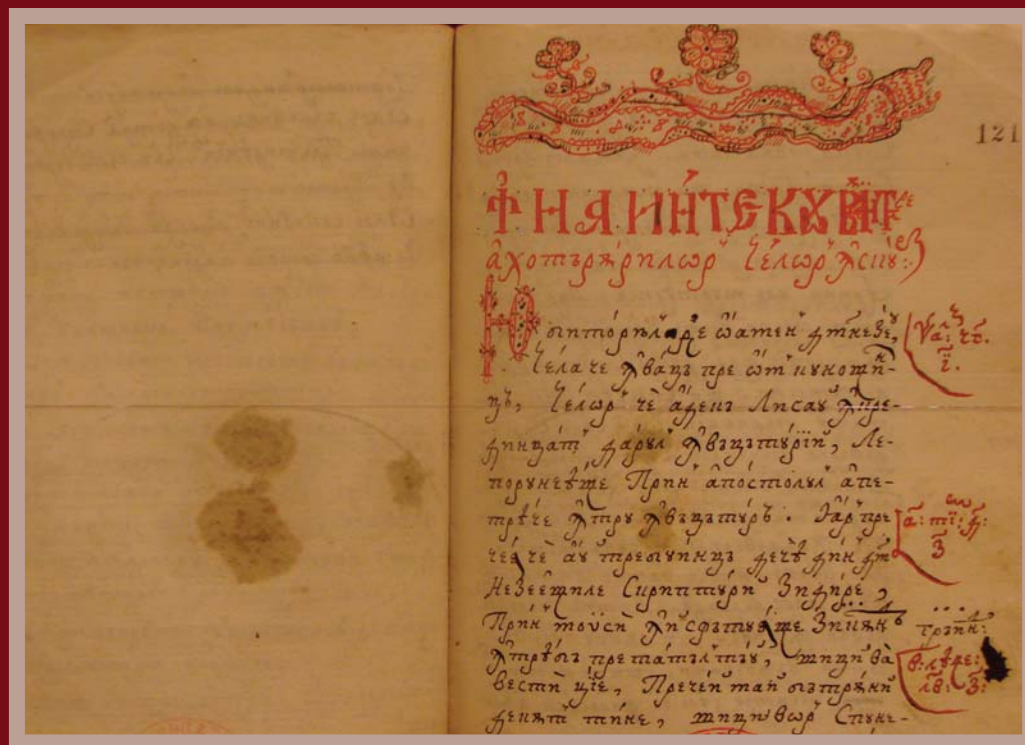

[Hexaemeron], A celui întru sfinți Părintelui nostru Vasilie, Arhiepiscopul Chesariei Cappadochiei <vorovae> la cele șase zile de la Facerea lumii

Sec. XVIII (sfârșit). Hârtie, 291 f.; 22,5 x 17,5 cm

B. A. R., Ms. rom. 1936

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

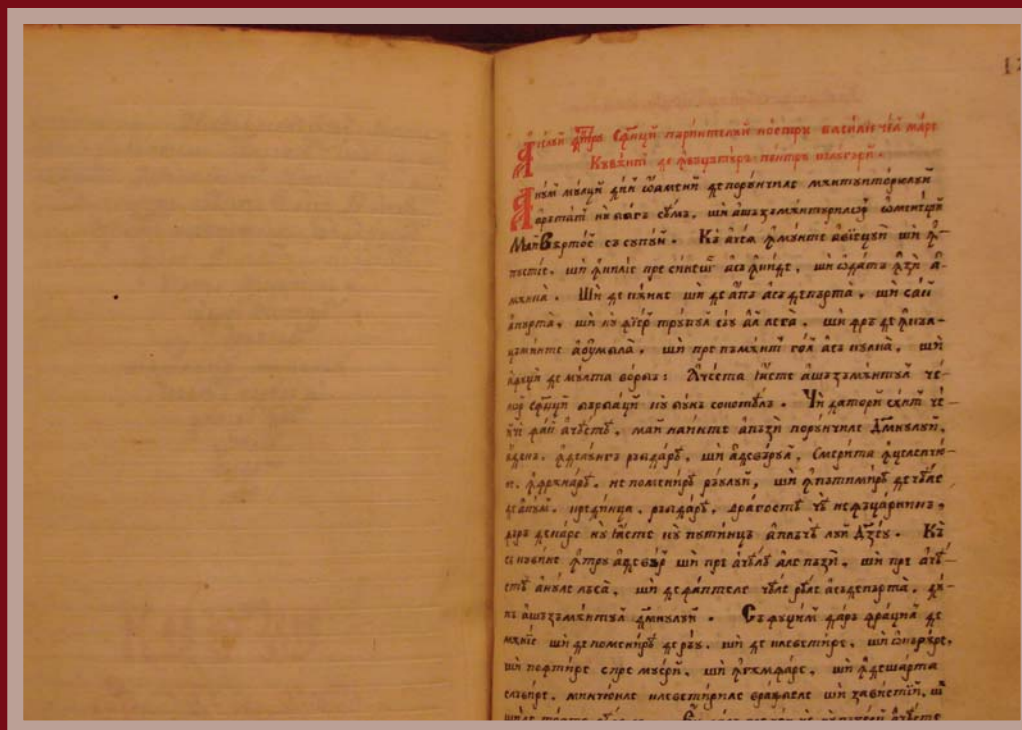
Miscelaneu de literatură monahală

1799 . Hârtie, 385 f.; 20,5 x 16 cm

Scrieri ale Sf. Vasile cel Mare, Nil Sinaitul, Ioan Scărarul, Dositei Filitis, Patriarhul Calist
f. 73 – 75v: Cuvânt de învățătură al Sfântului Vasilie, cum să cade să fie călugărul
f. 121 – 134v: <Hotărâri în scurt ale Sfântului Vasile cel Mare>

B. A. R., Ms. rom. 2015

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

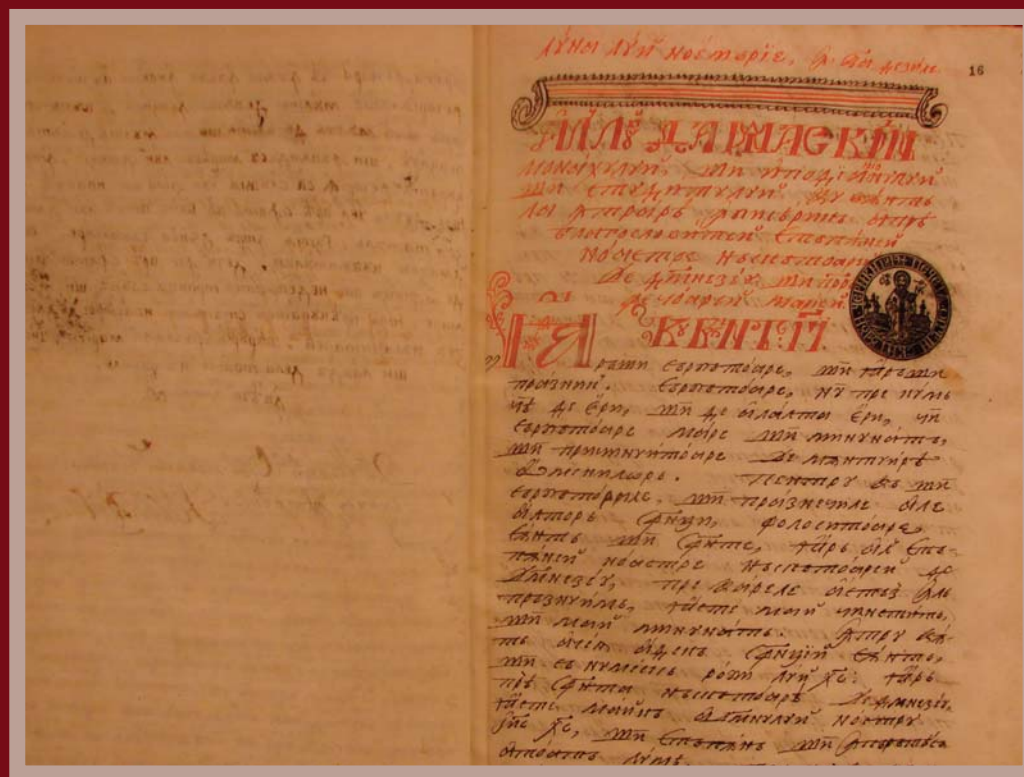

Miscelaneu de literatură monahală

1815. Hârtie, 273 f.; 23,5 x 17,5 cm

*Scrieri ale lui Vasile cel Mare, Macarie cel Mare, Isaia Pustnicul
f. 127 – 128v: A celui dintru sfinți Părintelui nostru Vasilie cel Mare Cuvinte
de învățătură pentru călugări
B. A. R., Ms. rom. 1980*

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

Miscelaneu de literatură omiletică

Sec. XVIII (sfârșit). Hârtie, 507 f.; 32,5 x 22,5 cm

Omilii de: Sf. Vasilie cel Mare, Ioan Gură de Aur, Damaschin Studitul, Epifanie al Ciprului etc.

B. A. R., Ms. rom. 2046

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

*[Hexaemeron], A celui întru sfinți Părintelui nostru Vasilie, Arhiepiscopul
Chesariei Cappadochiei <vorovae> la cele șase zile de la Facerea lumii*

Sec. XVIII (sfârșit). Hârtie, 291 f.; 22,5 x 17,5 cm

B. A. R., Ms. rom. 1936

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

Miscelaneu teologic

Sec. XVII - XVIII. Hârtie, 121 f., 13 x 8,5 cm

f. 1 - 87: Rugăciuni din Molitvenic

f. 1 - 10v: Molitvele Sfântului Vasile cel Mare pentru cei ce pătimesc de la diavol

și pentru toată neputința

B. A. R., Ms. grec 1106

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

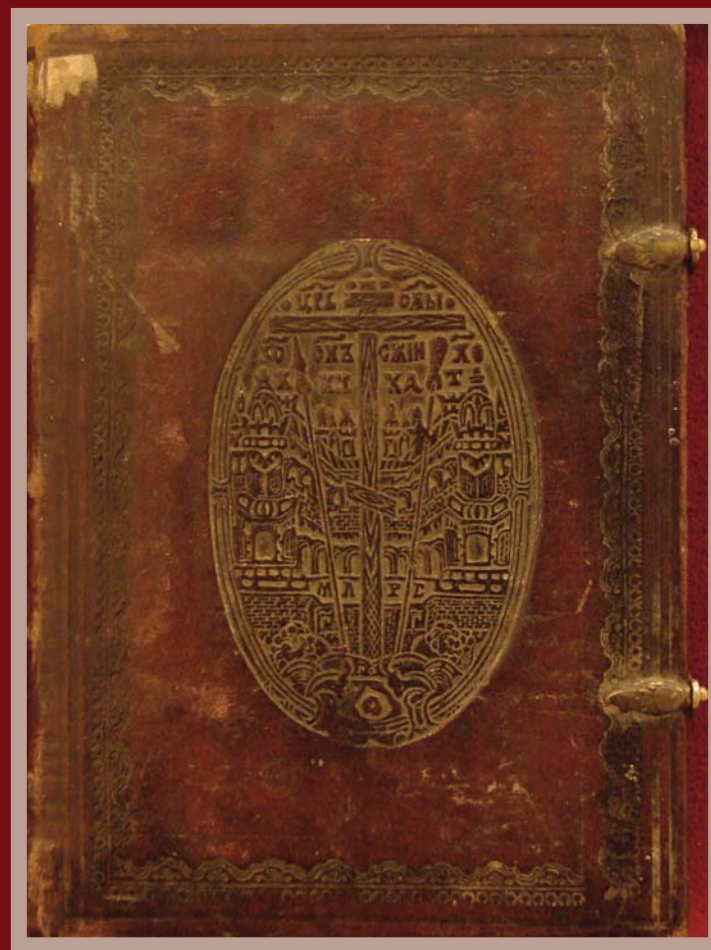

Miscelaneu teologic

1782. Hârtie, 102 f.; 16,5 x 11,5 cm

*f. 24v - 75: Canoane sinodale și apostolice și ale marelui Vasilie
și ale altor sfinți ...*

B. A. R., Ms. grec 1241

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

Miscelaneu

1778. Hârtie, 266 f., 29 x 20 cm

f. 141 - 191v: Istoria vieții sfântului și spunerea minunilor pre curviosului părintru nostru Vasilie celui Nou, scrisă de Grigorie călugărul, ucenicul lui ...

B. A. R., Ms. rom. 1264

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

Miscelaneu de literatură monahală

Sec. XIX (început). Hârtie, 110 f.; 23 x 15,5 cm

f. 96 – 110: *A celui întru sfinți Părintelui nostru Vasilie cel Mare, Arhiepiscopul Chesariei Cappadochiei, Voroava a patrusprezecea, împotriva celor ce să îmbată B. A. R., Ms. rom. 3599*

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

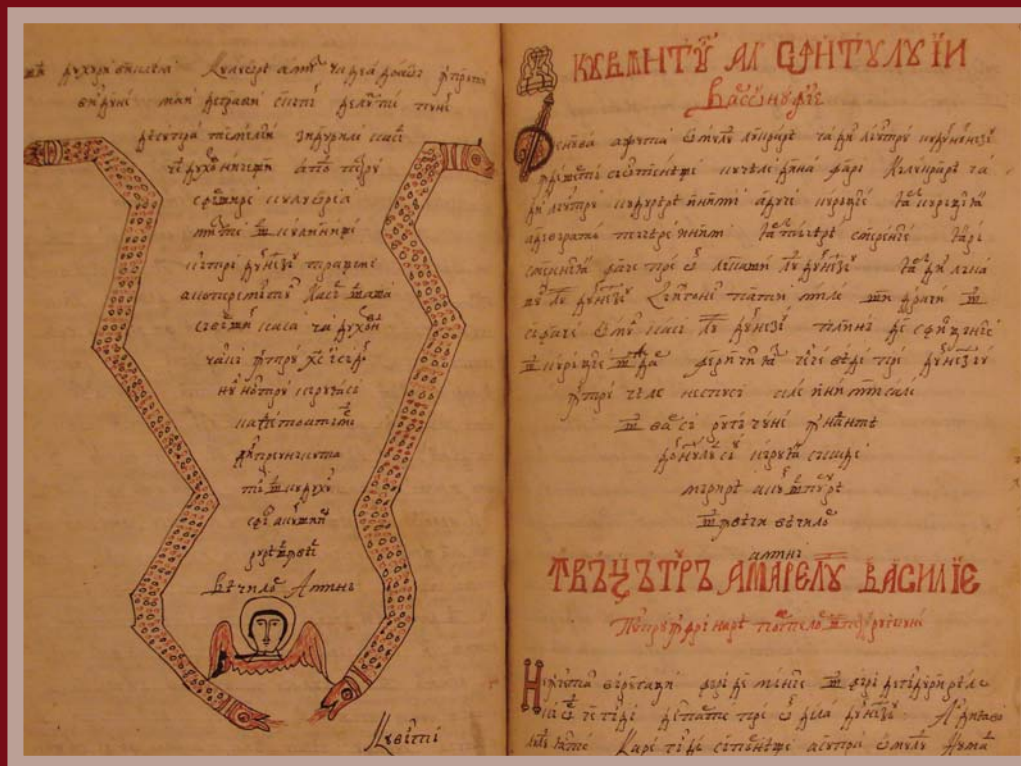
Slujebnicul arhieresc al Mitropolitului Ștefan al Ungrovlahiei

Sec. XVII (mijloc). Hârtie, 114 f.; 28 x 19 cm

Manuscris excepțional ilustrat cu miniaturi, majuscule, frontispicii, în culori și aur

B. A. R., Ms. rom 1790

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

Miscelaneu de literatură monahală

Sec. XVIII (mijloc). Hârtie, 281 f.; 30 x 20,5 cm

Scieri ale Sf. Simeon Noul Cuvântător către Dumnezeu, Sf. Dorothei, Grigore Sinaitul, Nil Sinaitul, Isaac Sirul, Damaschin Studitul, Sf. Vasile cel Mare, fragmente din Fiziolog și Pateric.

f. 86 – 89: Învățătură a Marelui Vasilie pentru înfrânarea poftelor și pentru rugăciune

f. 185 – 219v: Ale Marelui Vasilie Cuvinte de sihăstrie

B. A. R., Ms. rom. 2100

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

[Hexaimeron] A celui întru Sfinți Părintelui nostru Vasilie, Arhiepiscopul Chesariei Cappadochiei <voroave> la cele șase zile de la Facerea lumii

Sec. XVIII (sfârșit). Hârtie, 106 f.; 32 x 23 cm

B. A. R., Ms. rom 2047

Realizatori:

*Serviciul Manuscrise-Carte rară
al Bibliotecii Academiei Române în colaborare
cu Pr. Conf. Dr. Ioan Moldoveanu de la Facultatea
de Teologie Ortodoxă "Iustinian Patriarhul"
a Universității București*